

JULIAN GRZAŁ

1. Dane osobiste (imię, nazwisko, stopień, numer poczty polowej, wiek, zawód, stan cywilny):

Julian Grzał, bombardier, 36 lat, robotnik, żonaty, nr poczty polowej 169.

2. Data i okoliczności zaareztowania:

8 sierpnia 1940 roku za przekroczenie granicy (wracając z niewoli niemieckiej), aresztowany w wiosce Tąkiele.

3. Nazwa obozu, więzienia, miejsca przymusowych robót:

Wiezienie [nieczytelne] w Białymstoku, sądzony w Brześciu, następnie wywieziony do Rosji, Komi ASRR, Uchta, Peczora (północ).

4. Opis obozu, więzienia itp. (teren, budynki, warunki mieszkaniowe, higiena):

W więzieniu warunki mieszkaniowe i higieniczne fatalne. Barak drewniany, dziurawy, bez okien i podłóg [nieczytelne] przy mrozie i chłodzie, bez łóżek i koców do nakrycia ciała, brud i wszy.

5. Skład jeńców, więźniów, zesłańców (narodowość, kategoria przestępstw, poziom umysłowy i moralny, wzajemne stosunki etc.):

Obóz składał się po większej części z Polaków, przeważnie urzędnicy i wojskowi. Wzajemne stosunki między Polakami były dobre, z Rosjanami już zwykle było gorzej. Między Rosjanami byli różni przestępcy [nieczytelne], złodzieje.

6. Życie w obozie, więzieniu itp. (przebieg przeciętnego dnia, warunki pracy, normy, wynagrodzenie, wyżywienie, ubranie, życie koleżeńskie i kulturalne):

Życie w lagrach i więzieniach było strasznie opłakane. Każdy dzień stwarzał męki, prosiłem Boga o śmierć. Warunki pracy... podam taki fakt: 8 metrów sześciennych ziemi wywieźć na odległość 50 metrów, co przy [głodowym] wyżywieniu było niemożliwe. A jednak, gdy nie wywiózł, to dostał tylko 300 gramów chleba i rozwodnioną zupę z ryby.

7. Stosunek władz NKWD do Polaków (sposób badania, tortury, kary, propaganda komunistyczna, informacje o Polsce etc.):

Na śledztwa wzywano stale nocą i bywało, iż trzymano, przy tym bili, co sprawiało im przyjemność i używali różnych wyrafinowanych trików. Do mnie odnosili się bardzo źle, tak samo słabsi [nieczytelne] mnie o swoje [nieczytelne].

8. Pomoc lekarska, szpitale, śmiertelność (wymienić nazwiska zmarłych):

Pomoc lekarska była stosunkowo nie najgorsza, lekarze to byli Polacy, naczelnym lekarzem Rosjan[in]. Pomagali poniekąd jak mogli. Umierali ludzie, spośród nich podaję: Władysław Łokieć.

9. Czy i jaka łączność była z krajem i rodziną?

Do rodziny pisałem kilkakrotnie [nieczytelne] nie otrzymałem żadnej odpowiedzi i nie miałem przez cały ten czas żadnej łączności.

10. Kiedy zwolniony i w jaki sposób dostał się do armii?

Zwolniony zostałem przy końcu sierpnia [1941], po zwolnieniu wyjechałem do Koziatkie, gdzie pracowałem w kołchozie. Przyjechałem do Gorczakowa, gdzie wstąpiłem do armii.